

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мариета Рабохчийска

относно дисертация на тема:

„Ролята на националните парламенти в законодателния процес на Европейския съюз преди и след Договора от Лисабон“

за присъждане на ОНС „доктор“ по научната специалност

„Международно право и международни отношения“,

професионално направление 3.6 Право, област на висше образование

3. Социални, стопански и правни науки,

с кандидат: **Илиан Колев Точев,**

докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Международно право и международни отношения“ при Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Благоевград.

Със заповед № 1017/27.04.2018 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград съм определена за член на научно жури за присъждане на образователната и научна „доктор“. Възложено ми е изготвяне на становище.

Представеният за разглеждане дисертационен труд е в обем от 220 страници, от които същинският текст на изследването възлиза на 185 страници. Дисертацията е структурирана в увод, три глави, заключение и 5 приложения. Използваната литература включва 187 източника, от които 32 на кирилица и 155 на латиница. Трудът разполага с научен апарат от 197 бележки под линия. По темата на дисертационния труд докторантът има отпечатани две статии и книга.

В увода докторантът Илиан Точев ясно формулира изследователската си теза, а именно – че ролята на европейските национални парламенти в процеса на създаване на право на ЕС се променя и нараства след влизането в сила на Договора от Лисабон, което би следвало да подпомогне успешното

развитие на европейската интеграция. Заявената цел на дисертационния труд е да изясни основните аспекти на промените, които Договорът от Лисабон внесе в законодателния процес на ЕС през призмата на новата роля в този процес на парламентите на държавите членки. За постигане на поставената цел са формулирани три ясни задачи, като всяка от трите глави на изложението е в изпълнение на тези задачи. На мнение съм, че от изброените методи за анализ авторът е прибягнал най-вече до политологичния и историческия подход.

Глава първа, озаглавена „Ролята на националните парламенти в законодателния процес на ЕС преди Договора от Лисабон“, съдържа ретроспекция на развитието на парламентаризма в неговите различни етапи. Докторантът свързва развитието на парламентарната демокрация с еволюцията на конституциите, която се представя чрез конституционни поколения и вълните в тях. Направена е връзка между историческото възникване и развитие на парламентаризма и разгръщането във времето на европейския интеграционен процес. В отделен раздел от изложението на глава първа е акцентирано върху значението и ролята на парламентарния контрол като основен фактор за демократичната легитимност на ЕС.

Втората глава от дисертацията логично проследява значението на националните парламенти в законодателния процес на Европейския съюз след влизането в сила на Договора от Лисабон. Ролята на националните парламенти в европейския политически процес се анализира в две направления – правомощия и методи за влияние в европейската политическа система на европейско равнище и правомощия и методи за влияние в европейската политическа система на национално равнище.

Глава трета, озаглавена „Демократичната легитимност на ЕС“, изследва парламентарния контрол по европейските въпроси в Република България, разкрива значението на правомощията на националните парламенти при прилагането на принципа на субсидиарност в ЕС и

анализира три модела на участие на националните парламенти в европейския законодателен процес – документален, процедурен и смесен.

Цялостният прочит на труда на Илиан Точев води до извода, че докторантът владее материята и навлиза в научната полемика, като излага аргументи и отстоява собствените си възгледи. Изследването показва способността на автора да формулира и защитава своите тези. Видно е, че докторантът е анализирал сериозна по обем научна литература.

В автореферата си той посочва четири научни приноса, както и предложения *de lege ferenda* за усъвършенстване на правната уредба на парламентарния контрол, свързан с европейските въпроси в Република България. Приемам посочените научни приноси особено в частта за предложенията за усъвършенстване на законодателството.

В изложението са допуснати някои неточности. Така например на стр. 16 Европейският съюз е оприличен на международна организация, а съюзните институции Европейски съвет, Съвет на ЕС и ЕК са окачествени като органи (стр. 101, 106); не смятам, че Европейският съвет може да се отнесе към изпълнителната власт в ЕС (стр. 100). Не мога да се съглася и с твърдението на стр. 18, че „все повече компетенции се прехвърлят от изключително национално ниво към наднационално ниво“, имайки предвид че изчерпателно изброените в чл. 3 от ДФЕС сфери на изключителна компетентност на Европейския съюз са само пет.

Не споделям изразеното от докторанта становище на стр. 101 от дисертацията, че „за да се изпълнят принципите и същността на електоралната демокрация тези три органа (Европейски съвет, Съвет на ЕС и ЕК) следва да бъдат обединени в един под формата на „правителство на ЕС“, което да се избира от ЕП“. Смятам, че това не е възможно с оглед на представителството на интересите в рамките на Европейския съюз, както и на ролята и правомощията на всяка от институциите.

Направените критични бележки обаче не могат да се отразят върху общата положителна оценка за дисертацията на Илиан Точев, а по-скоро да дадат материал за допълнителен размисъл.

В заключение изразявам становище, че дисертационният труд на тема: „Ролята на националните парламенти в законодателния процес на Европейския съюз преди и след Договора от Лисабон“ отговаря на нормативните изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на Правилника за прилагането му и предлагам на научното жури да присъди на Илиан Точев образователната и научна степен „доктор“.

София,
01.06.2018 г.

Доц. д-р Мариета Рабохчийска